

Opzet van een alcohol-ervaringsproef voor vrachtwagenchauffeurs op het circuit van Arte te Emmen

Frank J.J.M. Steyvers

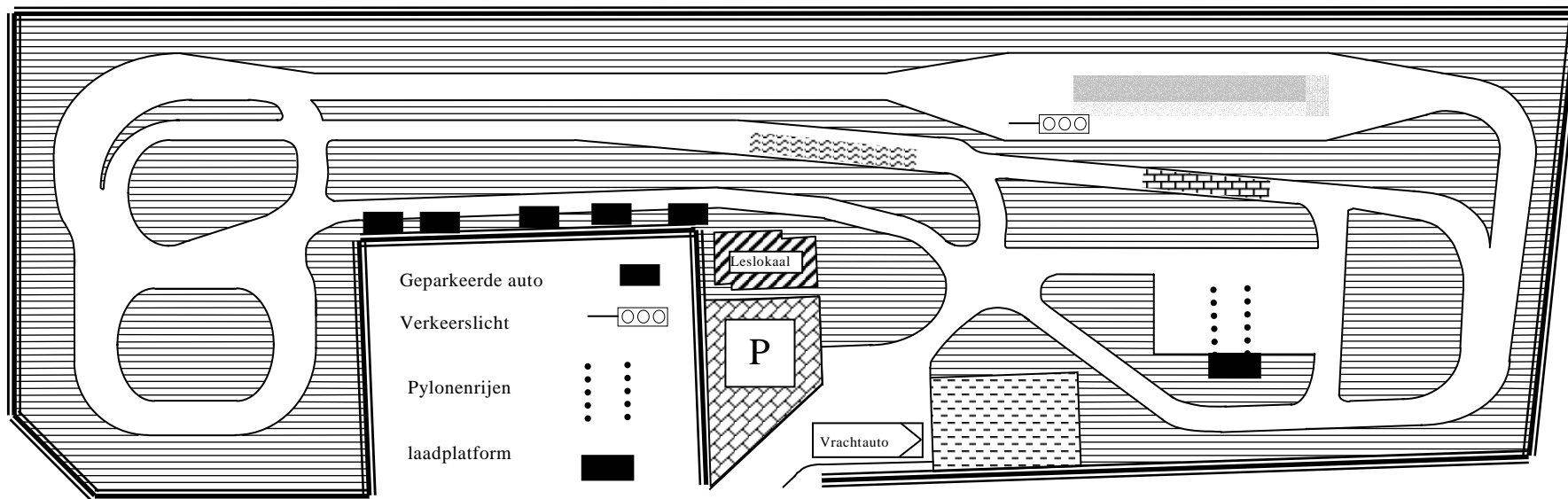
April 1998

Centrum voor Omgevings- en Verkeerspsychologie COV
Rijksuniversiteit Groningen
Grote Kruisstraat 2/1
9712 TS Groningen
tel. 050 - 3636758
fax 050 - 3636784
email: COV.INFO@PPSW.RUG.NL
www: <http://www.ppsw.rug.nl/cov/index.htm>

Inleiding

Op het circuit van Arte kunnen voor een beoordeling van de vaardigheden van vrachtwagenchauffeurs in het kader van de op te zetten ervaringsproef de volgende aspecten van het rijgedrag worden beproefd:

1. Normale bediening van de wagen: rijden van circuit als ware het een bebouwde kom, goed rechtdoor rijden, het nemen van bochten, beoordeling door instructeur, eventueel aangevuld met analyse van onopvallend gemaakte video-opnamen.
2. Manoeuvreren van de wagen: parkeren achteruit in een parkeerplaats die met pylonen wordt gemarkeerd, beoordeling door instructeur en telling geraakte / omgereden pylonen; achteruit helling af, beoordeling door instructeur en visueel, bepaling of de wagen van de weg af raakt.
3. Reageren op onverwachte gebeurtenissen: skippybal of pop voor de wagen op de helling-omlaag; reageren op (onverwacht) op rood springend verkeerslicht op het slipvlak: beoordeling door instructeur en visueel, rijdt de bestuurder tegen de bal, of door rood.
4. Anticipatie op mogelijkheden: op afstand inschatten van de mogelijkheid om wel of niet door een nauw pylonenpoortje te kunnen rijden, rechtdoor en in een bocht; op afstand aangeven van de verwachte minimale remweg voor een onverwacht obstakel, beoordeling op basis van goed/fout.
5. Volgen van een personenauto en reageren op diens gedrag, beoordeling door instructeur en visueel, hoe gauw reageert de chauffeur op het remmen van de voorligger.
6. Situatie-beoordeling: rijden en een afslag moeten nemen met een fietser ernaast, beoordeling door instructeur en visueel, moet de fietser de berm in of krijgt hij voldoende ruimte.
7. Strategische rijvaardigheid: goede timing van de hele "rit" (het betreft immers een "bebouwde kom"), te beoordelen met een stopwatch; snelheidsverdeling, beoordeling via tachograaf.
8. Combinatie van taakuitvoering: verrichten van een complexe handeling (rijden én reageren op mededelingen via GSM). Via een GSM telefoon wordt de chauffeur gevraagd te letten op filemeldingen gevolgd door een vraag. Beoordeling door goed/fout en de wijze waarop de opdracht wordt uitgevoerd.
9. Alertheid op controle van vrachtwagen en lading: de chauffeur krijgt voorafgaande aan de rit 1 en 2 een situatie voorgelegd. Hij gaat rijden voor bedrijf X met een lading Y. Aan hem de opdracht om met de vrachtbrief in de hand, zoa als het een bekwaam cuaffeur betaamt, de klus te klaren en naar de wagen te gaan (sleutels overhandigen). De vraag is of en waarop de chauffeur een controle verricht alvorens in de cabine te stappen.

Basis-configuratie Vrachtwagen-alcoholproef.

Op het circuit zijn aanwezig: een aantal geparkeerde auto's en een verkeerslicht. De vrachtwagen staat geparkeerd op of nabij de parkeerplaats. Op de volgende bladzijden met plattergronden is het verloop van de alcoholproef als een reeks van ritten te volgen. Om de voorspelbaarheid enigermate te voorkomen en enige afwisseling te geven is het gewenst de volgorde der rondes voor de nuchtere conditie en de alcoholconditie anders te maken. Tussen haakjes staat bij elke opdracht of verrichting welk nummer het betreft van de lijst (blz. 2 van de notulen bespreking d.d. 27-01-1998).

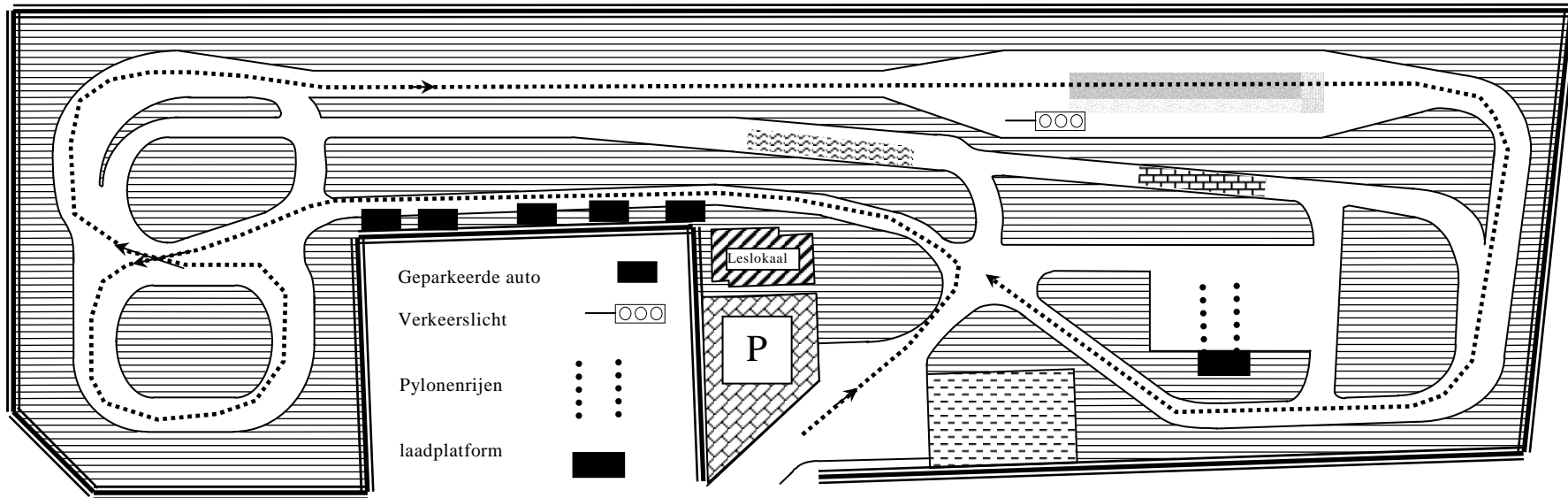
De chauffeur krijgt de instructie om met een vrachtje pallets het circuit te berijden, dat hij zich moet voorstellen als binnen de bebouwde kom. Dichtbij, midden en veraf gelegen rechte stukken zijn gezien vanaf het instructiegebouw.

Vooraf: invullen van vragenlijst voor subjectieve beleving.

Dan: drinken (als de nuchtere conditie op een andere dag is dan de alcoholconditie moet er bij nuchter evengoed een vergelijkbare hoeveelheid "vocht" gegeven worden, voor een zelfde soort "maaggevoel") en herhaaldelijk blazen in de alcoholmeter.

Benodigdheden:

Vrachtwagen met dubbele bediening en tachograaf met lege tachograafschijven
Pallets (ca 15 stuks? Voor het bouwen van een "laadplatform" en als vracht in de auto)
Oranje pylonen (ca 20 stuks)
Palen met zijflappen voor de anticipatie op het "poortje" (zie ronde 4d)
GSM-telefoon
Stopwatch
Verkeerslicht met afstandsbediening, te plaatsen voor het slipvlak
Bal
Fiets met fietser (m/v)
Auto met automobilist (m/v)
Aantal auto's die geparkeerd worden langs het dichtbijge rechte stuk
Alcohol-blaasmeter met oplader en mondstukjes
Vragenlijsten "subjectieve beleving"
Wodka of jonge jenever

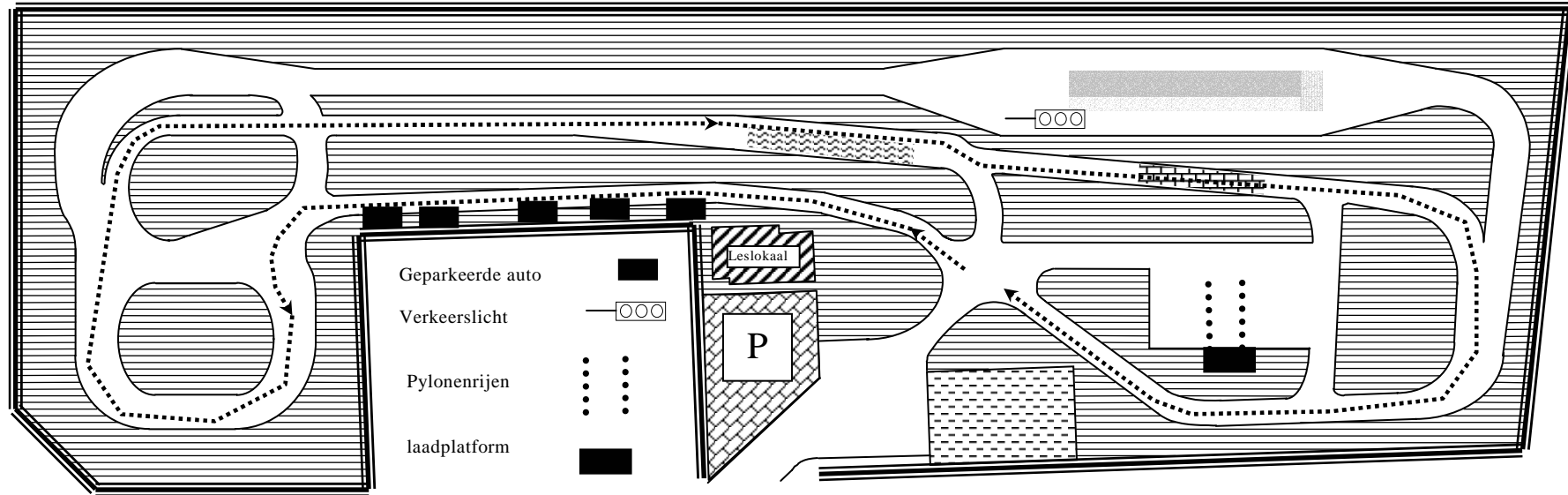

Vooraf aan de ritten:

Start op de parkeerplaats met de inspectie van de vrachtwagen. Deze is van tevoren "onklaar" gemaakt: remlichten los, rechterbuitenspiegel verzet, pallets achterin niet helemaal vast. Vraag: voert de chauffeur de controle uit en hoe snel c.q. grondig gebeurt dit? (9)

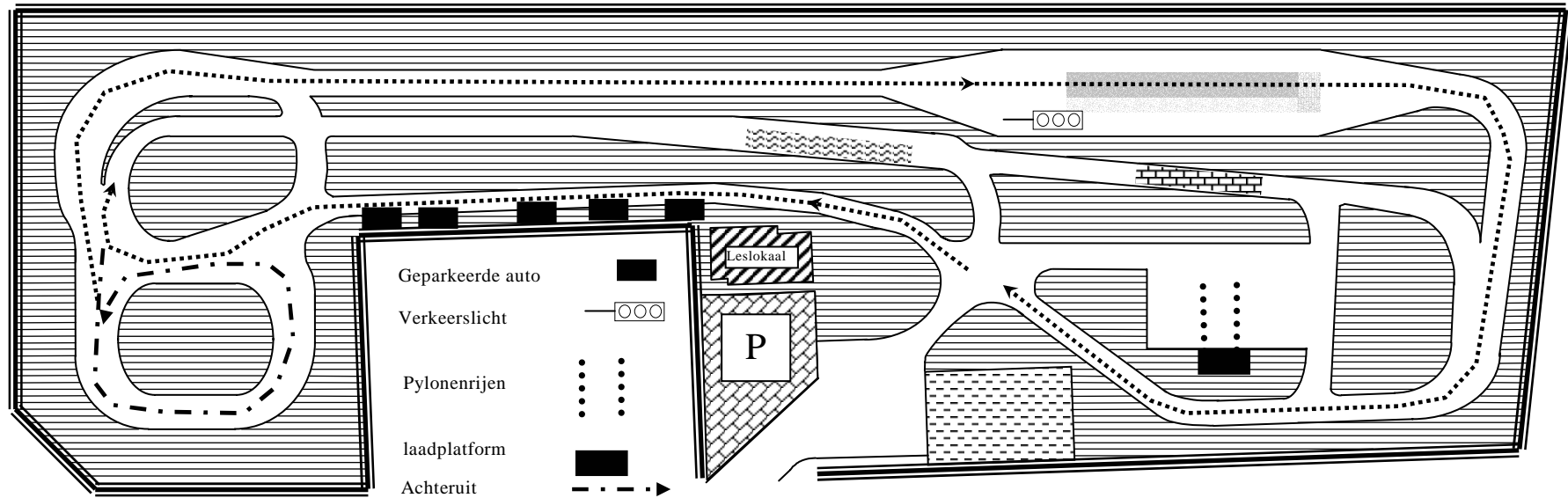
1) Eerste ronde

- a) Start op de parkeerplaats met de inspectie van de vrachtwagen. Deze is van tevoren "onklaar" gemaakt: remlichten los, rechterbuitenspiegel verzet, pallets achterin niet helemaal vast. Vraag: voert de chauffeur de controle uit en hoe snel c.q. grondig gebeurt dit? (9)
- b) Rijden linksaf richting heuvel over het dichtbijge rechte stuk. Hier staan enkele auto's geparkeerd, de eerste keer gebeurt hier niets. Vraag: hoe voorzichtig passeert de chauffeur deze auto's? (1)
- c) Benaderen van de helling met een wijde boog om deze tegen de klok in te berijden. Vraag hoe soepel gaat dat, moet er veel worden geschakeld en bijgestuurd? (1)
- d) Rijden in een wijde bocht rechtsaf naar het verre rechte stuk. Vraag: welke snelheid bereikt de chauffeur? (1)
- e) Rijden over het slipvlak, langs het verkeerslicht. Geen bijzondere verrichtingen. Vraag: hoe voorzichtig rijdt de chauffeur hier? (1)
- f) Twee keer haakse bocht naar rechts, en een ruime bocht naar rechts. Vraag: hoe soepel gaat dit? Schakelen, tempo, bijsturen? (1)

2) Tweede ronde

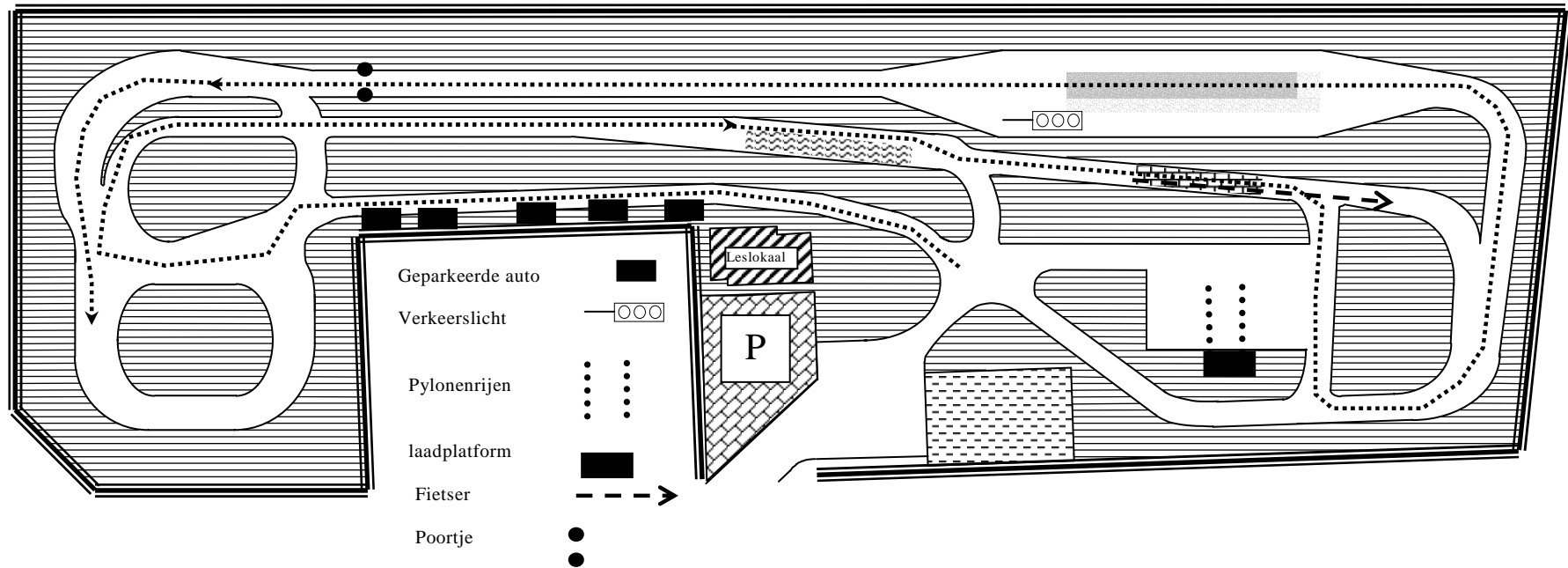
- a) Rechtdoor over het dichtbijge rechte stuk. Geen bijzondere verrichtingen. (1)
- b) Benadering heuvel, nu met een krappe bocht naar links, er met de klok mee overheen. Vraag: hoe soepel gaat dit? (1)
- c) Van de heuvel af met een bocht naar rechts naar het middelste rechte stuk. (1)
- d) Rijden over het middelste rechte stuk. Hoe soepel gaat dit? Hoe neemt de chauffeur de waterbak? (1)
- e) Bocht met negatieve verkanting rechtsaf, route volgend. Hoe soepel gaat deze bocht? (1)

3) Derde ronde

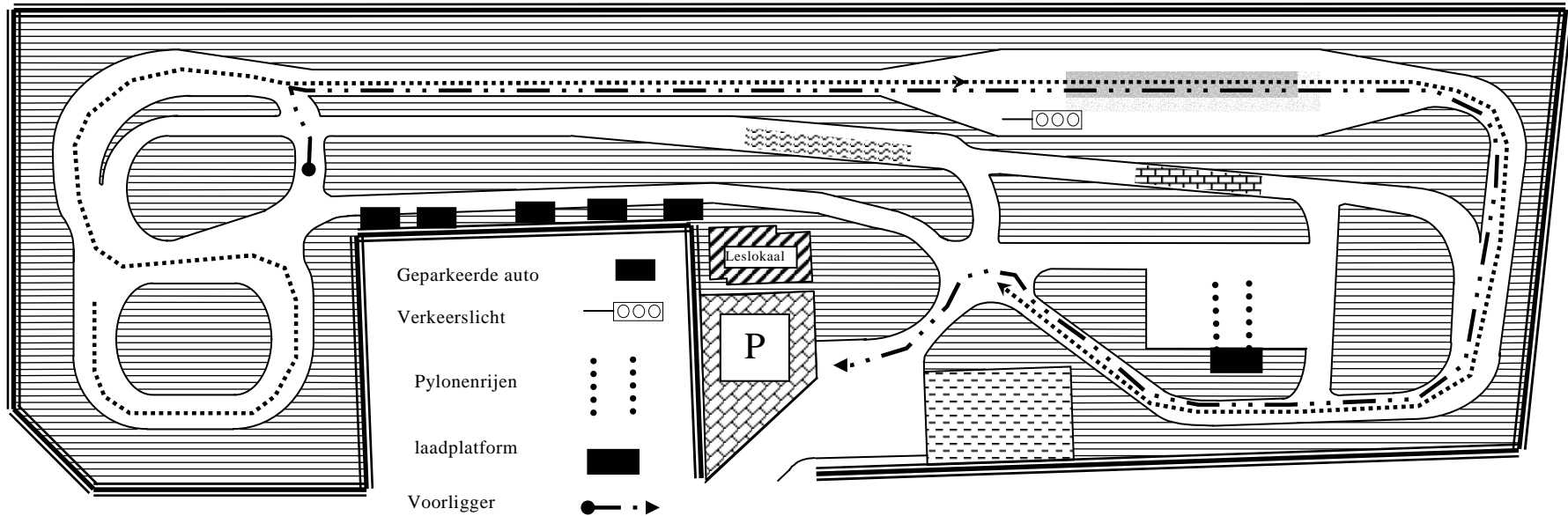
- a) Rechtdoor over het dichtbijgelegen rechte stuk. Geen bijzondere verrichtingen. (1)
- b) Wijde boog naar rechts als om het verste rechte stuk te gaan berijden. Stoppen, en achteruit schakelen. (2)
- c) Achteruit de heuvel over tegen de klok in, een volledige ronde en nog een klein stukje. Hoe soepel gaat dit alles? Blijft de vrachtwagen op de verharde weg? (2)
- d) Vooruit het verste rechte stuk op, dit berijden, twee haakse bochten rechts, en een flauwe bocht rechts. Gedurende dit stuk kan via de GSM-telefoon een opdracht aan de chauffeur worden gegeven. Het antwoord moet hij onthouden. (8)

Invoegen: loze ronde

4) Vierde ronde

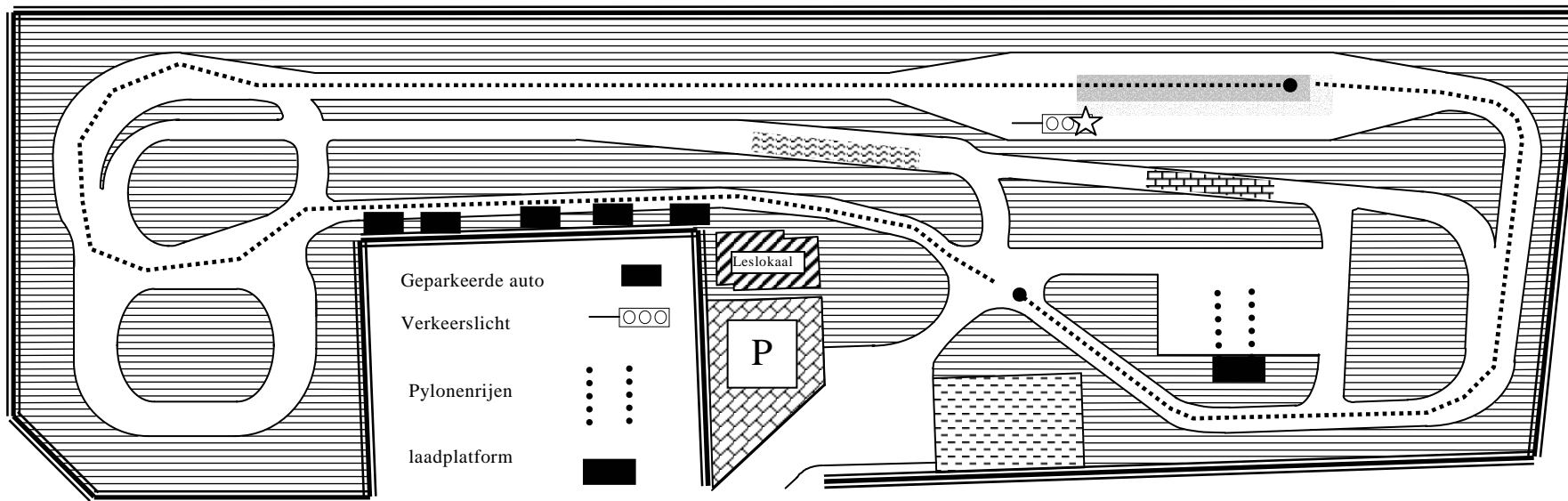
- a) Rechtdoor over het dichtbijgelegen rechte stuk. Geen bijzondere verrichtingen. Wel: antwoord van de opdracht terug melden via de GSM-telefoon. (8)
- b) Bocht scherp rechtsom, naar het middelste rechte stuk. Dit berijden. (1)
- c) Na de kinderkopjes rechtsaf. Hierbij dient een fietser, die er rechtdoor wil, voorrang te worden gegeven. Hoe gaat dit? (6)
- d) Linksaf, twee keer, richting verste rechte stuk, dat nu tegen de klok in - het slipvlak eerst - wordt benaderd. Hier staan inmiddels twee "palen met flappen" zodanig dicht op elkaar dat de vrachtauto er slechts met moeite tussendoor zal kunnen. Vraag: hoe lukt dat? (4)
- e) Bocht linksaf (boog met slipvlak) richting heuvel. (1)

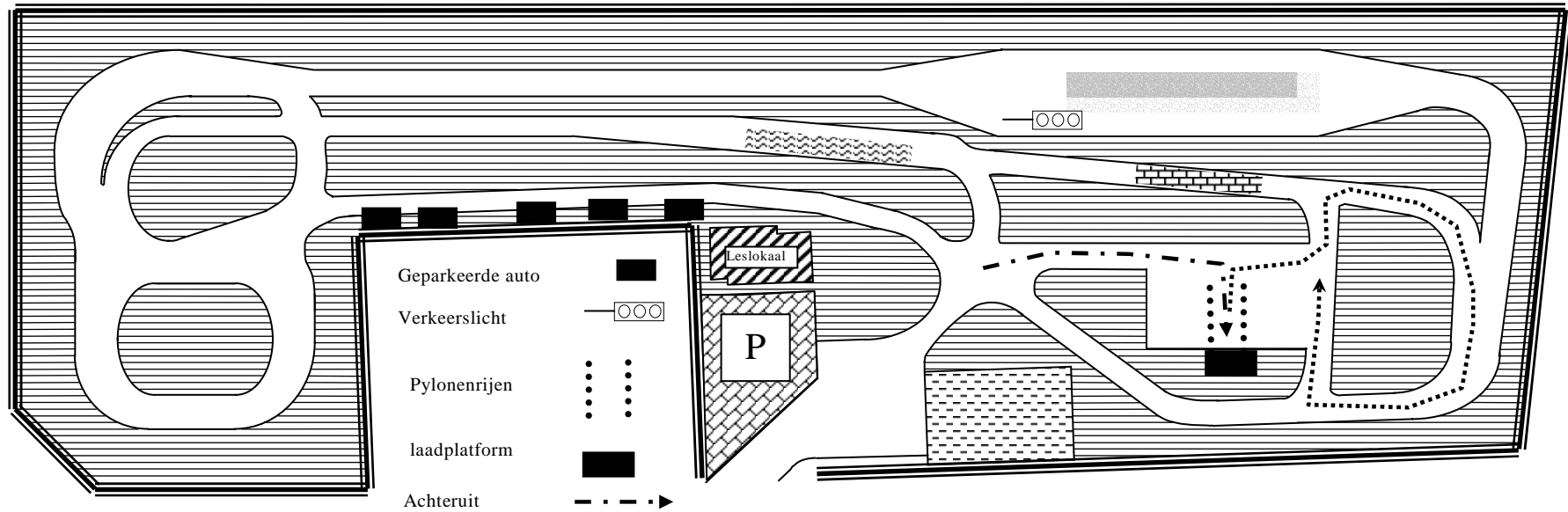
5) Vijfde ronde

- a) Heuvel rijden tegen de klok in en dan weer naar het verafgelegen rechte stuk. Hierbij komt er een andere auto voor rijden, die plotseling remt. Hoe reageert de chauffeur? (5)
- b) Bochten naar rechts (1)

Invoegen: loze ronde

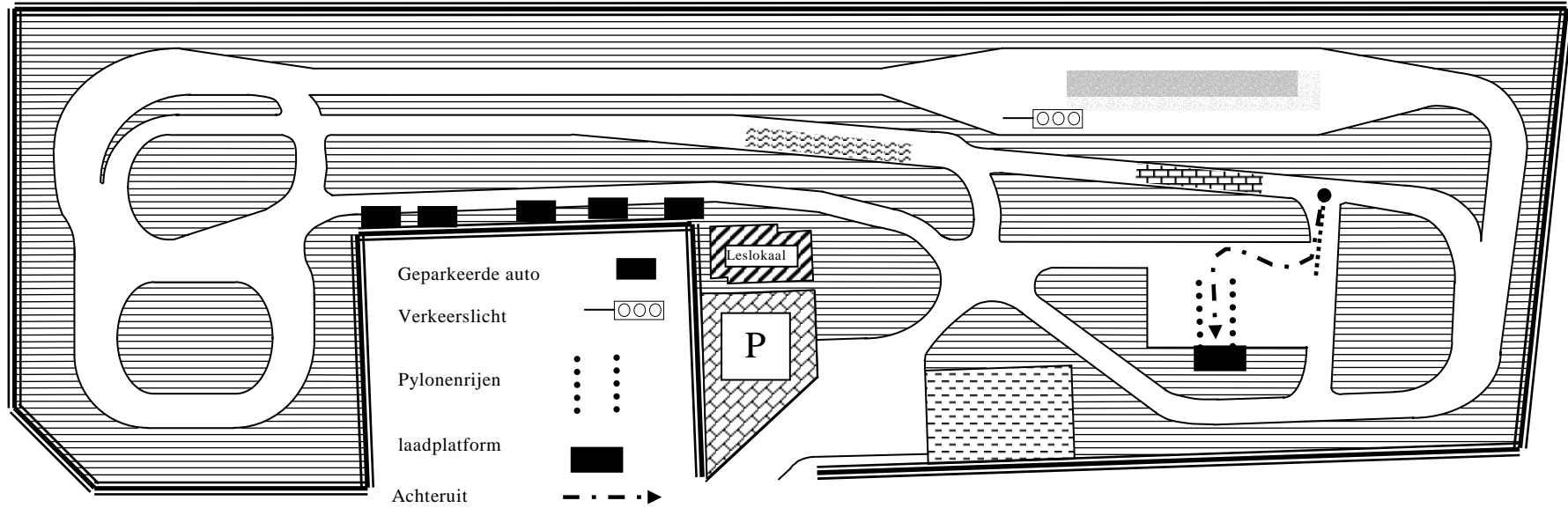

- 7) Zevende ronde
- Rechtdoor over het dichtbijgelegen rechte stuk. Geen bijzondere verrichtingen. (1)
 - Bocht naar rechts, naar het verste rechte stuk. Het verkeerslicht dat voor het (natte) slipvlak staat springt nu wel op rood. Hoe reageert de chauffeur? (3) Hoe lang is de remweg?
 - Bochten naar rechts. (1)

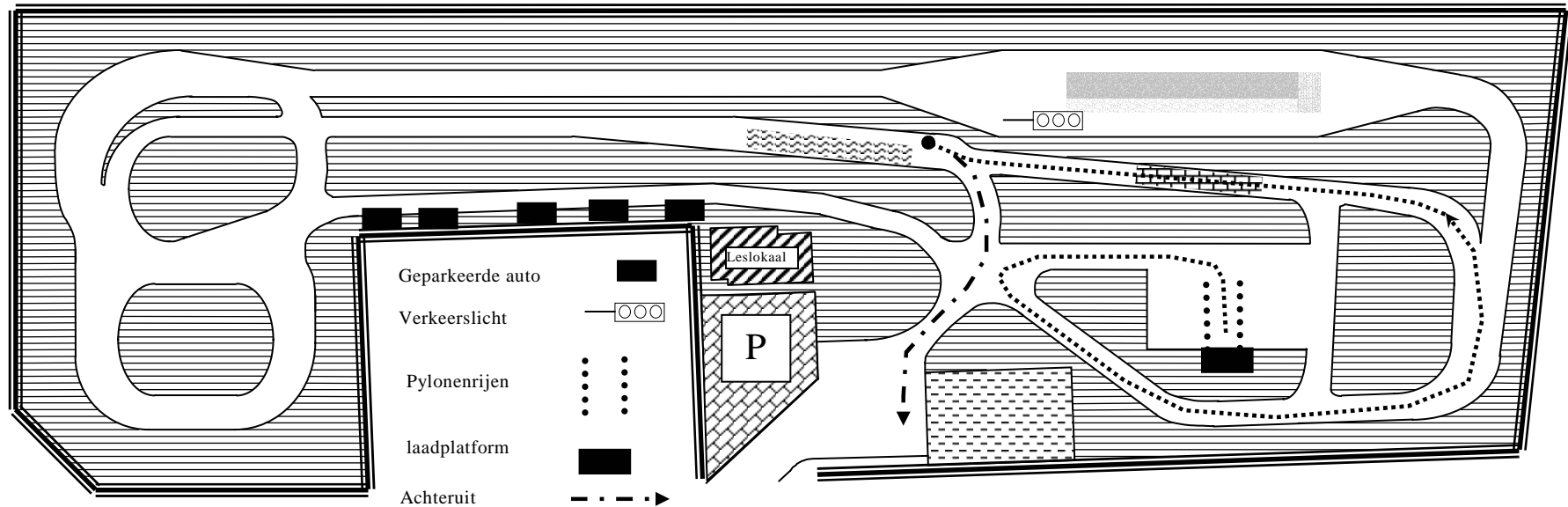
8) Achtste ronde

- a) Even rijden richting uitgang circuit. Halt houden, en dan achteruit, over het bultje, de grote "parkeerplaats" op, met een boog met de klok mee, tot vlak voor een "laadplatform" van pallets. Hoe gaat dit? (2)
- b) Er worden pylonen rondom de vrachtauto gezet.
- c) De vrachtauto rijdt vooruit verder, slaat linksaf, en meteen rechtsaf de bocht met negatieve verkanting op, meteen weer rechtsaf, weer richting parkeerplaats. (1)

9) Negende "ronde"

- a) De vrachtauto rijdt "bovenlangs" de pylonen, over het bultje en stopt (1).
- b) Achteruit terug, over het bultje, het parkeervak van pylonen in, tot aan het "laadplatform". Hoe gaat dit? (2)

10) Tiende "ronde"

- a) Vanuit het pylonen-parkeervak vooruit, linksaf over het bultje even richting heuvel. (1)
- b) Rondje rijden lsteeds links langs de boog met negatieve verkanting,
- c) Stoppen voor de waterbak.
- d) Dan achteruit terug naar de startplaats. (2)
- e) Uitstappen en einde-rit controles uitvoeren. Hoe gaat dit? (9)
- f) Beoordeling strategische rijvaardigheid: timing en snelheidsverdeling op tachograafschijf (7)

Achteraf: invullen van vragenlijst voor subjectieve beleving; weer enkele malen blazen in de alcoholmeter

Mocht blijken dat in deze rit teveel opdrachten en verrichtingen zitten, dan kunnen er enkele loze rondes worden toegevoegd, waarin niets gebeurt, zodat de chauffeur gelegenheid krijgt om weer "achteloos/argeloos" te worden.